

15.8.2017

Lausuntopyyntö 20.6.2017 YM14/400/2017

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI JÄTELAIN MUUTTAMISESTA

Olemme perehtyneet luonnokseen hallituksen esitykseksi jätelain muuttamisesta ja koonneet lakiluonnoksen hyötyjä ja haittoja Pidä Lappi Siistinä ry:n tehtävän ja kokemuksen sekä Lapin näkökulmasta.

Hyötyjä

- Markkinoiden avautuminen ja kilpailuneutraliteetin parantuminen mahdollistaa yksityisten yritysten toiminnan alalla. Erityisesti suuret jätteenhuolto tai -kuljetusyritykset hyöttyisivät tästä muutoksesta.
- Toissijaisen jätehuoltopalvelun liikevaihtoa ei lasketa ehdotettuun ulosmyyntirajaan (10%), jolloin se jättää kunnallisille jätehuoltoyrityksille hieman varaa toimia, jos muut toimivat eivät laajenna toimintaansa tarpeeksi.
- Muutoksen sanotaan selkiyttävän eri toimijoiden lainmukaisia oikeuksia ja heijastavan paremmin voimassa olevan säädöksen tulkinta- ja soveltamiskäytäntöjä. Tämä on hyvä asia, jos pidetään huolta siitä, että laissa on mahdollisimman vähän tulkinnanvaraa.

Haittoja

- Pienentää kunnallisten jätehuoltoyritysten jätemääriä eli pienentää todennäköisesti myös niiden liikevaihtoa ja tuloja.
- Kunnallinen jätehuolto olisi veloitettu tarkempaan kirjanpitoon, joka lisää työtä ja kustannuksia.
- Kunta olisi kuitenkin velvollinen tarjoamaan palvelujaan alueilla, joille muut toimijat eivät laajenna toimintaansa. On vaikea arvioida, millaista kapasiteettia tarvitaan. Varsinkin pidemmällä aikavälillä kunnan kapasiteetin pienentyessä jätemäärien vähenemisen jälkeen ei välttämättä pystytä vastaamaan yhtäkkisiin tarpeisiin.
- Kunnan palvelujen supistuminen saattaa kasvattaa riskiä jätteen kulkeutumisesta epäasianmukaiseen käsittelyyn alueilla, joilla yksityistä palveluntarjoajaa ei ole helposti saatavilla.
- Markkinaehtoisen toiminnan rajausta saattaa heikentää jätelaitosten ja yksityisten yritysten välistä innovaatioyhteistyötä.
- Huoltovarmuus häiriötilanteissa heikkenee (esim. epidemiat ja kuljetuslakot)
- Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun täsmennykset sekä markkinaehtoisen ulosmyynnin rajausta saattaisivat vaikuttaa kielteisesti käytöstä poistettavien kaatopaikkojen säännösten mukaisten rakenteiden ja jälkihoitovastuiden toteuttamiseen.

15.8.2017

- Lakimuutoksen arvioidaan lisäävän liikennemääriä, jolloin päästöt ja turvallisuusriskit kasvavat.
- Mainittiin, ettei lakimuutoksen pitäisi vaikuttaa etusijajärjestykseen, mutta ainakin aluksi sosiaali- ja terveystaloudessa syntyvien jätteiden jätehuoltopalveluiden saatavuus saattaa heikentyä esimerkiksi jätteen hyödyntämisessä energiana. Vastuu siirtyisi sotien myötä kunnilta maakunnille. Kunnat omistavat jätteenpolttolaitokset ja maakunnilla ei ole niihin automaattista käyttöoikeutta.
- Toistuvat muutokset yhdyskuntajätehuollon vastuussa heikentävät ennakoitavuutta ja näin esimerkiksi hankaloittavat kuntien jätelaitosten investointien suunnittelua.
- Kunnallisten jätehuoltomääräysten soveltamisalan kaventuminen heikentäisi mahdollisuuksia ohjata yhdyskuntajätehuoltoa. Kunnan vastuun rajaaminen pienemmäksi rajaisi myös esim. jäteneuvontaan, tiedotukseen ja valistukseen velvoitettuja/oikeutettuja alueita. Yksityisillä ei ole velvollisuutta näihin.

Yhteenvedon toteaminen, että lakiesityksen aiheuttamat riskit ovat liian suuret lailla tavoiteltuun hyötyyn nähden. Luonnosmuodossaan laki todennäköisesti kehittäisi jätehuoltoalan yritystoimintaa ja kilpailutilannetta, mutta toisi tullessaan useita vakavia ongelmia.

Uudistuksella heikennettäisiin entisestään jätteenpalveluiden laatua ja kaatopaikkojen asianmukaista hoitoa varsinkin harvaan asutuilla alueilla. Uudistus myös vaarantaisi ympäristöä ja ihmisten terveyttä, koska uudistuksen myötä jäteneuvonta ja tiedotus vähenisivät. Myös jätteen epäasiallinen käsittely lisääntyisi uusien toimijoiden puutteellisen käsittelykapasiteetin vuoksi.

Rovaniemellä 15.8.2017

Pidä Lappi Siistinä ry

Leo Pitkänen
hall. pj.

Laura Ahtainen
ympäristösuunnittelija